

Дергалюк М.О., к.е.н.
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ХАРАКТЕРИСТИК ПОТЕНЦІАЛОФОРМУЮЧОГО ПРОСТОРУ РЕГІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Анотація. Сучасні виклики розвитку економічних систем супроводжуються глобалізацією та регіоналізацією економічних процесів, що зумовлює актуальність застосування можливостей просторового потенціалу. Обґрунтовано, що дослідження потенціалоформуючого простору регіону представляє собою просторовий аспект регіональної економіки. Виокремлено різні підходи щодо визначення сутності поняття простір, за якими простір визначається як: суперсистема; динамічна система, що включає потоки всіх наявних ресурсів розвитку; організаційне середовище, що виникає в наслідок взаємодії матеріальних об'єктів на певній території. Обґрунтована доцільність урахування сучасних тенденцій суспільного розвитку при виявленні характеристик потенціалоформуючого простору.

Ключові слова. Регіональна економічна система, регіон, простір, потенціалоформуючий простір, просторовий розвиток.

Загальні тенденції розвитку економічних систем всіх рівнів відбуваються під впливом глобалізаційних та регіоналізаційних процесів, що супроводжуються швидким поширенням інформації, розвитком інновацій. Зміни, що поступово пронизують економічну систему різних рівнів та суспільство в цілому, призводять до формування нових взаємовідносин та зв'язків, які стають вільними від територіального фактору розміщення суб'єктів господарювання.

Це та інше зумовлює актуальність застосування можливостей просторового потенціалу. Виникає нагальна потреба у перегляді традиційних поглядів на потенціал регіональних економічних систем, його можливості потенціалоформуючого поштовху для активізації розвитку регіонів.

В контексті дослідження питань, що пов'язані з процесами формування та становлення трансформації потенціалоформуючого простору регіональної економіки значний інтерес викликає вивчення підходів до розуміння поняття «простір» та «потенціалоформуючий простір» та їх характеристик. Дослідження потенціалоформуючого простору регіону являє собою просторовий аспект регіональної економіки. В цьому контексті з'являється зацікавленість до трактування поняття «простір» та підходів до його розуміння в умовах перманентних трансформацій, що відбуваються в економічних системах.

Так, згідно з одним з існуючих поглядів, простір – це суперсистема, що складається з точок, кожна з яких має свою програму дії. Проте, слід зазначити що, якщо мова йде про простір, то необхідно скоріше зосередитися не просто на точках, а на наявності та досягненні взаємозв'язку між ними, що в сукупності будуть являти собою певне середовище.

Інший погляд розглядає простір як динамічну систему, яка включає потоки всіх наявних ресурсів розвитку (трудові ресурси, фінанси, інформацію, виробничий капітал тощо), інфраструктурні канали (інженерні, комунікаційно-інформаційні, фінансові, культурні), якими рухаються ці потоки, та локалізовані центри логістичного управління вказаними потоками.

Просторовий розвиток – це відтворювальний процес елементів простору, що функціонує як система речових і енергетичних потоків (сировинних ресурсів, товарів і послуг, організаційних, фінансових і людських капіталів тощо).

Згідно іншого погляду, простір – це організоване середовище, яке виникає в наслідок взаємодії матеріальних об'єктів на певній території. Тобто можна говорити про виникнення певних відносин при використанні як матеріальних, та і нематеріальних об'єктів, в тому числі і для формування та застосування потенціалу такого середовища, що підводить нас до поняття потенціалоформуючого простору.

Дослідження різних поглядів щодо потенціалоформуючого простору та наукових питань, які з ним пов'язані, слід пов'язувати з його складністю та багатоаспектністю, результатом чого є існування різних підходів до його розуміння.

По-перше, потенціалоформуючий простір можна розглядати з позиції фізичного розміщення об'єктів, ресурсів та їх взаємодії щодо обмеженого застосування останніх, що наближає його розуміння до дефініції «територія».

По-друге, потенціалоформуючий простір можна розглядати в контексті встановлення відносин в певному середовищі, які з'являються в наслідок взаємодії суб'єктів господарювання, які діють за однаковими принципами, нормами тощо.

Отже, з'ясовані характеристики потенціалоформуючого простору розкривають його багатогранність, проте необхідно обов'язково потрібно враховувати сучасні тенденції, що суттєво впливають на потенціалоформуючий простір. До таких сучасних процесів слід віднести:

по-перше, перехід від індустріального до постіндустріального розвитку суспільства;

по-друге, розвиток регіонів із урахуванням парадигми сталого розвитку, що являє собою гармонію людини, природи та суспільства;

по-третє, приєднання регіонів до глобалізаційних світових економічних процесів та систем у вигляді повноцінного актору.

Використані джерела:

1. Вовк О.М., Тульчинська С.О. Еволюція модернізації економічних систем в контексті інноваційного розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2018. Т. 2. Вип. 6. С. 284-289.
2. Тульчинська С.О., Дергалюк Б. В., Перепелюкова О.В. Структурні зміни в економіці регіонів як запорука економічного зростання. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 31. С. 215-219.
3. Тульчинська С.О. Функціонування організаційно-економічного механізму інноваційного процесу. *Стратегічні пріоритети*. 2008. № 1(6). С. 89-95.
4. Khanin, S.; Arefieva, O.; Dergaliuk, M.; Popelo, O.; Tulchynska, S. Concepts of the activation of intellectual and innovative determinants for the development intensification of regional economic systems introduction. *Laplage em Revista (International)*, 2021, 7, p. 234-244. Available at: <https://doi.org/10.24115/S2446-622020217Extra-E1180p.234-244>.